

KIRJALLINEN KYSYMYS 1052/2012 vp

Nimilain päivittäminen

Eduskunnan puhemiehelle

Nimilaista kuvastuu ajatus siitä, että sukuhistorialla on suuri painoarvo silloin, kun yksilö jossain elämänsä käännekohtassa pohtii omaa tai puolisonsa sukunimen valintaa. Nykymuodossaan nimilaki kuitenkin yhä rajoittaa tarpeettomasti yksilön valinnanvapautta erityisesti niiltä osin kuin se säätelee vanhempien mahdollisuutta päättää lapsensa sukunimestä, sillä lapselle ei saa antaa sukunimeksi kaksoisnimeä. Johdonmukaisuuden vuoksi sukuhistoria tulisi nähdä tärkeäksi kaikkien ihmisten — niin lasten kuin aikuis-tenkin — kohdalla heidän eri elämäntilanteis-saan.

Nimi on keskeinen osa identiteettiä, ja lapsen identiteetinmuodostuksen tukeminen on keskei-nen osa vanhemmuutta. Siksi myös nimilakia tu-lee muuttaa suuntaan, joka korostaa vanhempien

valinnanvapautta ja luottaa heidän kykynsä teh-dä lastaan koskevia päätöksiä. Kaksoisnimien voidaan myös katsoa jo vakiintuneen osaksi ni-mistöämme. Julkisuuden henkilöiden käytössä on maassamme ollut kaksoisnimiä pitkään, ja laajemmassa käytössä kaksoisnimiä on nähty 1990-luvun alkupuolelta saakka. Tämänkin takia on perusteltua antaa kansalaisille oikeus päättää nimistään ja ennen kaikkea lastensa sukunimestä nykyistä vapaammin.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjär-jestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitä hallitus aikoo tehdä korjatakseen nimilaissa esiintyvän epäkohdan?

Helsingissä 23 päivänä tammikuuta 2013

Raija Vahasalo /kok

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitaneet asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Raija Vahasalon /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 1052/2012 vp:

Mitä hallitus aikoo tehdä korjatakseensa nimilaissa esiintyvän epäkohdan?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Nimilain (694/1985) 7 §:n mukaan avioliittoon aikovat voivat yhdessä päättää, että he ottavat yhteiseksi sukunimekseen sukunimen, joka jommallakummalla heistä viimeksi oli naimattomana ollessaan. Tähän liittyen se puoliso, jonka sukunimi tulee muuttumaan, voi ottaa yhteisen sukunimen edellä henkilökohtaiseen käyttöönsä sen sukunimen, joka hänellä viimeksi oli naimattomana ollessaan, tai sukunimen, joka hänellä on avioliittoon mennessään. Edellä mainitulla tavalla muodostettua sukunimeä kutsutaan kaksoisnimeksi. Kaksoisnimi on kantajansa henkilökohtaisessa käytössä eikä periydy seuraavalle sukupolvelle.

Lapsen sukunimen määräytymisestä syntymän perusteella säädetään nimilain 2 §:ssä. Sukunimeä voidaan muuttaa nimilain 4 luvussa säädettyin edellytyksin. Lain 11 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan uudeksi sukunimeksi ei voida ilman erityistä syytä hyväksyä sukunimeä, joka on muodostettu yhdistämällä kaksi sukunimeä. Erityisinä syinä voidaan lain 13 §:n nojalla pitää esimerkiksi sitä, että hakija itse tai hänen esivanhempansa ovat aikaisemmin laillisesti käyttäneet mainittua sukunimeä tai että hakijalla on yhteys vieraaseen valtioon ja esitetty sukunimi vas-

taa sanotussa valtiossa noudatettua nimikäytäntöä.

Vuoden 1986 alussa voimaan tulleen nimilainsäädännön muutoksen myötä yksilön vapaus päättää sukunimestään lisääntyi. Tavoitteena kuitenkin oli, että valintavaihtoehdot jatkossakin tukevat suomalaista nimitystä ja nimikäytäntöä. Kirjalliseen kysymykseen sisältyvä ehdotus mahdollisuudesta antaa lapselle kaksoisnimi toisi toteutuessaan lainsäädäntöömme suomalaiselle nimikäytännölle vieraan elementin. Erityisiä ongelmia aiheutuisi kaksoisnimen periytymisestä. Täydellinen periytyvyys johtaisi jo seuraavassa sukupolvessa kolmi- tai neliosaiseen sukunimeen, mitkä olisivat erittäin epäkäytännöllisiä sekä yksityis- että viranomaiskäytössä. Kaksoisnimen osittainen periytyvyys puolestaan edellyttäisi säännöksiä esimerkiksi siitä, mikä kaksoisnimen osista periytyy lapselle, miten menettelyä tapauksessa, jossa molemmilla vanhemmillä on kaksoisnimi, ja voidaanko koko kaksoisnimi ottaa avioliitossa yhteisen sukunimen edellä henkilökohtaiseen käyttöön. Vaikka jokaiselle annettaisiin täysi vapaus päättää yhdistelmäimensä periytymisestä ja sen henkilökohtaisesta käytöstä, nimilakiin tarvittaisiin edellä mainitun kaltaisia säännöksiä siltä varalta, ettei valintaohjetta syystä tai toisesta käytetä. Täydellinen vallinnanvapaus muuttaisi suomalaista nimikäytäntöä perustavanlaatuisesti. Kaksoisnimiä varten tarvittavien säännösten sovittaminen voimassa olevaan nimilakiin johtaisi myös varsin mutkikkaaseen lainsäädäntöön.

Edellä mainituilla perusteilla nimilaissa ei ole oikeusministeriön näkemyksen mukaan kysymyksessä tarkoitettua, korjaamista vaativaa epäkohtaa.

Helsingissä 6 päivänä helmikuuta 2013

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 1052/2012 rd undertecknat av riksdagsledamot Raija Vahasalo /saml:

Vad avser regeringen göra för att avhjälpa den brist som förekommer i namnlagen?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Enligt 7 § i namnlagen (694/1985) kan de som ämnar ingå äktenskap gemensamt besluta att de som gemensamt släktnamn tar det släktnamn som någondera av dem senast hade som ogift. Den av makarna vars släktnamn kommer att ändras kan då framför det gemensamma släktnamnet personligen använda det släktnamn som han eller hon senast hade som ogift eller det släktnamn som han eller hon har vid äktenskapets ingående. Ett släktnamn som bildas på detta sätt kallas dubbelnamn. Det är personligt och går inte i arv till följande generation.

Bestämmelser om barns förvärv av släktnamn genom födsel finns i 2 § i namnlagen. Släktnamnet kan ändras på de villkor som anges i 4 kap. i namnlagen. Enligt 11 § 2 mom. 3 punkten kan såsom nytt släktnamn inte utan synnerliga skäl godkännas namn som har bildats genom att förena två släktnamn. Synnerliga skäl kan med stöd av lagens 13 § t.ex. vara att sökanden eller sökandens förfäder tidigare lagligen har använt släktnamnet eller att sökanden har anknytning till främmande stat och det föreslagna släktnamnet motsvarar namnskicket i nämnda stat.

I och med den ändring av namnlagstiftningen som trädde i kraft vid ingången av 1986 förbättrades individens frihet att besluta om sitt släktnamn. Målet var dock att valalternativen även i fortsättningen ska främja vårt nationella namnbestånd och namnskick. Förslaget i spörsmålet om att göra det möjligt att ge barn dubbelnamn skulle om det genomfördes föra in ett främmande element i vårt nationella namnskick. Frågan hur dubbelnamn går i arv skulle ge upphov till särskilda problem. Om dubbelnamnet gick i arv i sin helhet skulle detta i följande generation leda till släktnamn med tre eller fyra led, vilket skulle vara ytterst opraktiskt både privat och hos myndigheterna. Om dubbelnamnet gick i arv delvis skulle detta å sin sida kräva bestämmelser t.ex. om vilket led i dubbelnamnet som går i arv till barnet, hur man ska gå till väga i sådana fall då vardera föräldern har dubbelnamn och huruvida hela dubbelnamnet vid äktenskap kan användas personligen före det gemensamma släktnamnet. Även om var och en gavs full frihet att besluta hur deras dubbelnamn går i arv och används personligen, skulle det i namnlagen behövas bestämmelser av ovannämnda slag för det fall att rätten att välja av någon anledning inte utnyttjas. Full valfrihet skulle ändra det nationella namnskicket i grunden. Att anpassa de bestämmelser som behövs för dubbelnamn till den gällande namnlagen skulle också leda till en synnerligen komplicerad lagstiftning.

Av ovannämnda skäl innehåller namnlagen enligt justitieministeriets åsikt ingen sådan i spörsmålet avsedd brist som skulle behöva avhjälpas.

Helsingfors den 6 februari 2013

Justitieminister Anna-Maja Henriksson